

Výlet do NTK

Petra Černohlávková

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

1. ročník bakalářského studia

obor Informační studia a knihovnictví

297 mm

Dnes (3. 9. 2012) jsem zahájila školní praxi v NTK. Dole na vrátnici si nás vyzvedla Pavlína Omastová a po podepsání všech smluv a přečtení všech bezpečnostních pravidel, jsme se vydali na objevnou cestu po mladičké knihovně.

Tato krásně barevná knihovna má šest nadzemích a tři podzemní podlaží, která jsou rámována malbami Dana Perjovschi. Je plná částic a molekul (míst k sezení), jenž lze libovolně a tvořivě přestavovat. Zdobí ji dvě střešní terasy, které mají také originální křesílka. Ve středu novostavby ve volném výběru leží zavináč (@) vytvořený z počítačových pultíků, na který je vidět z každého schodiště nadzemního podlaží. I když jsem poznala, že kompozice počítačů měla jistý umělecký záměr, zavináč jsem v ní neobjevila. Nejvíce mě asi fascinovalo vrácení knih, kdy přístroj sám rozeznal, do kterého oddělení kniha patří a dovezl ji do příslušného košíčku. Zkrátka a dobře – o její krásu není pochyb.

Během objevné cesty jsme navštívili sklad s kompaktními regály, oddělení časopisů, kde byly vystaveny tituly gigantických rozměrů (báječný atlas, úžasná kniha s dílem Leonarda da Vinciho – takovou mít doma...). V budově sídlí také pobočka městské knihovny pro Dejvice, část knihovny ČVUT, ale jejich prostory jsme nenavštívili. Tato mladičká knihovna je bohatá na studijní prostory, které lze pronajímat i komerčně. Hojně toho využívá právě ČVUT, kde se pravidelně konají přednášky. Velmi oblíbený pro komerční využití je také Ballingův sál, kde se konají různé semináře, konference i přednášky. Během prohlídky tohoto sálu nám Pavlína prozradila tajný vchod pro opozdilce, jak se nenápadně vlízt na přednášku.

Knihovna se též pyšní historickým fondem, který je umístěn v třetím patře. Nejvzácnější tisky schovává dole ve skladu ve speciální kleci, kde jsou nejlepší podmínky pro uskladnění. Do historického fondu ve třetím patře, kde dochází ke zpracování vzácných dokumentů, se nám ovšem nepodařilo proniknout. Ještě jsme zařídili všechny potřebné registrace a přihlašovací údaje. Nakonec jsme si rozdělili pole působnosti pro následující tři týdny (Romana – historický fond, Jana – OCR a já NUŠL). A tak se čas s časem sešel a první den byl pryč.

Dalšího dne (čili 4. 9.) mělo začít tzv. „exkurzování“/stínování. Na programu byl Open Access, o němž nám vyprávěla Tereza Simandlová. Jde o snahu zveřejňovat práce různých autorů, jejichž práce jsou vědecko-výzkumné výsledky, bezplatně a trvale široké veřejnosti na internetu. K tomu se využívá uzavírání několika typů licencí creative commons. Říkají asi následující: 1) uveďte autora 2) uveďte autora, zachovejte licenci 3) uveďte autora, nezasahujte do díla 4) uveďte autora, neužívejte komerčně 5) uveďte autora, neužívejte komerčně, zachovejte licenci 6) uveďte autora, neužívejte komerčně, nezasahujte do díla. Tyto typy licence jsou využity i pro dokumenty v NUŠLu, pokud instituce/autor souhlasí s jejich uzavřením. Většina nakladatelství či jiných institucí, pod nimiž autor působí, se pojišťují odstavcem ve smlouvě, aby to autor nemohl podepsat a oni tak nepřišli o své privilegium.

Další zastávkou byl NUŠL (Národní uložení šedé literatury), kde jsem zůstala v podstatě celé tři týdny. Petra Pejšová nás zasvětila do tajů tohoto projektu. Sbírá se šedá literatura vydaná na našem území v oblasti vědy, výzkumu a vzdělání. Tento projekt vznikl v roce 2008. Jsou zde aplikovány čtyři formy spolupráce: A) instituce vlastní repozitář a sdílí tak data na dálku a pouze se připojí k centrálnímu rozhraní NUŠL, ale metadata zde nejsou trvale uložena. B) mají svůj repozitář, ale také mají zájem o dlouhodobou archivaci metadat a plných textů C) nemají repozitář a při velkém množství materiálu si instalují vlastní D) nevlastní repozitář, mají málo literatury a IT kapacity, potom ukládají data do repozitáře NTK se vzdáleným přístupem. Záznamy z NUŠLu jsou dále zveřejňovány v mezinárodní on-line repozitáři OpenGrey. Toto oddělení ještě zařizuje různé semináře a propagaci tohoto projektu. O tomto

projektu a oddělení by se dalo říci mnohem více, ale já bych se teď chtěla zmínit o náplni své práce.

Pracovala jsem se systémem Invenio, který slouží pro ukládání dokumentů, jejich prohlížení a vyhledávání. Mým úkolem bylo vytvořit nové záznamy pro dokumenty České národní banky. Jednalo se zejména o výroční zprávy nebo o zprávy, které pojednávaly o stavu nějaké ekonomické oblasti za určité časové období a dokumenty z oblasti ekonomického výzkumu. Měla jsem možnost pracovat jak s českým, tak anglickým textem. Katalogizace vycházela převážně z ISBD a AACR2R, ale přizpůsobovala se potřebám tohoto repozitáře a jeho zveřejňování v zahraničí. Čili bylo potřeba tvořit názvy, předmětová hesla a abstrakty i v jazyce anglickém a rozlišovat názvy v případě titulů s totožnými názvy například ročníkem, aby nedocházelo ke zdvojení záznamů, které by komplikovaly práci při mezinárodním zveřejňování. Ve fázi testování je automatická indexace, ale není příliš funkční či vybírá příliš obecná hesla. Proto mi byla svěřena i zodpovědnost přiřazování a výběru předmětových hesel z PSH. U většiny dokumentů naštěstí byla klíčová slova a abstrakty, což mi práci velice usnadnilo.

Za skvělou část systému považuji možnost opravy záznamů. Člověk totiž není neomylný a praktikant už vůbec ne. A zde jsem naštěstí měla šanci napravit své prohřešky. Občas se vyskytl nějaký zádrhel nebo jsem si nevěděla rady, co si počít s odpovědností, nebo zda je třeba tvořit abstrakty u dokumentů totožného typu. To jsem využívala rad Bohdany Frantíkové a v její nepřítomnosti nejčastěji Hanky Vyčítalové, jelikož se většinou jednalo o katalogizační problémy.

Během druhého týdne ve středu (12. 9.) jsem měla výjimečnou možnost se zúčastnit další z exkurzí, ze kterých jsem byla původně zcela vyřazena kvůli vytíženosti na NUŠLu. Jednalo se o stavění fondu podle systému LCC. Jsem moc ráda, že jsem tuto příležitost měla, jelikož mi tahle část nějak ze střední školy neuvízla v hlavě. Tento princip věcného stavění vznikl v Library of Congress. Každému oboru je přiřazeno písmeno abecedy a to je velice flexibilní pro další rozrůstání všech odvětví a stále je kam pokračovat. (MDT vychází z 9 čísel, čili devíti kategorií a čtyřka je k tomu volná, ale LCC pracuje s písmeny abecedy, takže má přes 20 možností kategorií.) Tohle stavění je použito pro volný výběr. Každá kniha dostane svůj originální kód, který je alfanumerický. Říká, o čem titul je, kdo ho napsal, kdy vyšel a pomáhá najít, v jakém leží regálu, protože ty jsou také označeny podle LCC. Kouzelné číslo! Je to zodpovědná práce - špatně zařazená kniha je ztracená navždy. Takže obdivuji ty báječné dámy, které mají tu odvahu rozhodnout a rozhodnou se správně.

Včera (20. 9.) jsem měla příležitost zúčastnit se týdenní porady oddělení 51, čili toho, pod kterým zatím působím. V podstatě se jednalo o zhodnocení týdne a o přehled povinností, které jsou již splněny a které je třeba udělat. Ty si pak všichni mezi sebou rozdělí. Líbilo se mi to. Myslím, že je to produktivní způsob pracování, že všichni vědí, na čem jsou a v jaké fázi se nachází projekt. Probíralo se financování a zařizování seminářů. Také kterých seminářů se bude kdo účastnit apod. Zaujalo mě neuvěřitelné množství dopisů, které bylo potřeba odeslat. Celých 80! Taktéž mě zaujalo, že Petra Pejšová a Hanka Vyčítalová na podzim pracovně navštíví Řím. Podle mě to totiž svědčí o dobrých výsledcích NUŠLu. A nerada bych zapomněla na Janu Sloukovou, která má na starosti zejména fungování Invenia. Myslím si, že musí být obdařena velkou trpělivostí, protože NUŠL má již přes 100.000 záznamů a tak trvá, než proběhne nějaká hromadná oprava a tak podobně. Ale myslím si, že dar trpělivosti musí mít všechny, které se na tomto projektu podílejí, protože je občas náročné z někoho v dnešní době dostat rychlou odpověď a bezproblémově spolupracovat, aniž by spolupráce či domluva neuvázla na nějakém bodě a došlo tak k uzavření smlouvy a vytvoření záznamů v repozitáři.

Abych shrnula svůj pobyt v NTK. Je to milá přívětivá knihovna. Bylo mi ctí tady pracovat a seznámit se s takto výjimečnými lidmi. Byť se moje práce mohla zdát stereotypní, mě po většinu času bavila. Ano, občas jsem trošku záviděla svým kolegyním, že mohou prošmejdít celou knihovnu a já ne. Ale nelituji, že jsem dělala, co jsem dělala. Byla to zajímavá práce.